

Nyugat-Magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Erdészeti, Faipari és Földmérés-történet Gyűjtemény

VARGA TAMÁS

Erdészeti, Faipari és Földmérés-történeti Gyűjtemény, Sopron, e-mail: vargat@emk.nyme.hu

The Collection of History of Forestry, Wood Industry and Forestry Surveying of the Engineering Faculty of the West Hungarian University

The Museum of the Forestry Department of the West Hungarian University is housed in a building declared a protected historical monument of special importance, (traditionally referred to as the Eszterhazy Palace,) situated in the most elegant part of the inner town of Sopron.

The foundation of the Forestry Collection and the beginning of university level education of forestry engineers was started in Selmechánya (now: Banská Stiavnica, SK).

After the First World War and the Treaty of Trianon, the college of forest engineering and also the Museum had to move from Selmechánya to Sopron. The rich collection was placed in the building of the University for the first decades.

In 1982 the University of Forestry and Wood Sciences acquired the right to administer the building to establish a museum in it.

After the building was renovated, the permanent exhibition opened in 1993.

Our visitors can find collections from the following three departments: Forestry, Wood Science and Geodetic Sciences.

1919-ben, miután Selmechánya a megalakuló Csehszlovákiához került, a Bányászati és Erdészeti Főiskola Sopronba települt át. A Főiskola 1931-ben megkapja a magántanári kinevezési és a doktori habilitáltatási jogot.

A két világháború között megszilárduló oktatást a II. világháború után két trauma éri. 1949-től fokozatosan leválasztják és Miskolcra telepítik a Bánya- és a Kohómérnöki Karokat; az 1956-os forradalom bukása után pedig az Egyetem oktatóinak és hallgatóinak nagy hányada emigrál. Jelentős részük Vancouverbe (Kanada) kerül, ahol a British Columbia Egyetem Erdőmérnöki Karán létrehozzák a magyar divíziót.

A felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról megalkotott 1999. évi LII. törvény alapján jött létre 2000. január 1-én a Nyugat-Magyarországi Egyetem, mely a következő intézményeket egyesítette:

– az 1735-ben alapított Selmechányai Akadémia, s az 1808-ban szintén ott indított erdész-képzés jogutódjának tekinthető Soproni Egyetemet, illetve az ennek keretében 1972-

től működő székesfehérvári Földmérési és Földrendezői Főiskolai Kart, melynek jogelődje az 1962-ben alapított Felsőfokú Földmérési Technikum;

– a PATE Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karát, amelynek jogelődje az 1818-ban alapított Magyaróvári Gazdasági Felsőfokú Magántanintézet;

– az 1778-ban Győrött tanító(jelölte)k számára indított mesterképzés tevékenységét megszakítás nélkül folytató Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolát;

– és a szintén 18. századi előzményekre épülve az 1959-ben Sopronban indított óvóképzés mai folytatóját a Benedek Elek Pedagógiai Főiskolát.

Az Egyetem székhelyén működő karok:

Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar (BPFK)

Erdőmérnöki Kar (EMK)

Faipari Mérnöki Kar (FMK)

Közgazdaságtudományi Kar (KTK)

Az Egyetem székhelyén kívül működő karok:

Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar (ATFK)

Geoinformatikai Főiskolai Kar (GEO)

Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar (MÉK)

Az Erdőmérnöki Kar alapítása, rövid története:

Sopron az erdészeti oktatás-kutatás magyarországi fellelvárára. Az egyetlen hazai felsőfokú erdészsképzés jelenleg az Erdőmérnöki Karon az Egyetem keretein belül folyik.

Az Erdőmérnöki Kar őse csakúgy, mint a Soproni Egyetemé a Selmecbányán III. Károly által 1735-ben alapított Bányatisztképző Iskola, melyet Mária Terézia 1762-ben akadémiai rangra emelt.

Az Udvari Pénzverészet Kamara 1807-ben döntött az Erdészeti Tanintézet (Forst Kabinet) létrehozásáról. Ennek vezetésével Wilkens Henrik Dávidot bízták meg, aki 1808-ban kezdte meg előadásait. Magas színvonalú munkájának köszönhető, hogy a tanszéki rangú intézet 1840-ben önálló akadémiai rangra emelkedett.

Az 1872. évi új tanterv tekinthető az önálló erdészsképzés kezdetének: a korábbi egy erdész tanszék erdőrendezésre, növénytan-erdőtenyésztésre, és erdészeti iparmű tanerdő használatra vált szét. A századforduló után az új tanszabály és a négy éves tanulmányi idő bevezetésével a korábbi Akadémia a Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola nevet kapta.

Az Erdőmérnöki Karon belül 1957-ben elindult a faipari mérnökök képzése, és a Faipari Mérnöki Kar létrehozásával 1962-ben megalakult az Erdészeti és Faipari Egyetem. 1972-től a Földmérési és Földrendezői Főiskolai Kar is csatlakozott az intézményhez. A Karon belüli fejlesztés eredményeképpen 1993-tól okleveles környezetmérnököket, természetvédelmi

és vadgazda mérnököket is képzünk és számos posztgraduális továbbképzést indítunk.

Erdészeti-Faipari és Földméréstörténeti Gyűjtemény állandó kiállítása:

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara kezelésében működő Erdészeti-Faipari- és Földméréstörténeti Gyűjtemény megalakulásának kezdete a felsőfokú erdészsképzés megalapításához köthető.

1866-ban az Erdészeti Lapokban kétrészes cikk jelent meg, mely felhívta a figyelmet az erdészeti szakkiállítások fontosságára. Ez az írás adott igazán lendületet az akadémiai gyűjtemény fejlesztéséhez.

Selmecebánya elhagyása után a Sopronban letelepedett tanintézetben 1924-ben vetődött fel komolyan a múzeumalapítás gondolata. Fekete Zoltán a „Magyar Királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Fejlődéstörténeti Múzeum szabálytervezetének /1929/ elfogadása után, 1931-ben sikerült az intézmény területén egy múzeumot felállítani.

A háború utáni átszervezések szétzilálták az addig összegyűjtött anyagot, így csak 1954-ben Faller Jenő bányamérnök és munkatársai közreműködésével nyitották meg újra az egyetemi múzeumot.

A Bányamérnöki Kar Miskolcra költözésével újabb átszervezésekre került sor és a múzeumi szobát is bezárták.

A gyűjtés, rendszerezés azonban nem szakadt meg, köszönhetően a dr. Hiller István vezette Központi Könyvtár munkatársainak.

1980-ban a szakmák megállapították, hogy az erdészeti és faipari termelés fejlődésének és oktatásának bemutatására szolgáló önálló szakágazati múzeum nincs, így célszerű lenne azt létrehozni. A Kulturális Minisztérium a gyűjtemény soproni elhelyezését javasolta.

1982-ben az Erdészeti és Faipari Egyetem megkapta a kulturális tárcától az Erdészeti-, Faipari- és Földméréstörténeti Gyűjtemény működési engedélyt.

Az erdészeti felsőoktatás 175 éves jubileumán, 1983. augusztus 27-én megnyílt az állandó kiállítás.

A kiemelt műemléki épület régészeti munkálatai miatt bezárt múzeum felújítása után, a 150 négyzetméteren kialakított új, állandó kiállítást 1993-ban adták át a közönségnek. A múzeum az erdészet, faipar és földmérés történetét mutatja

be. A gazdag tárgyi anyag az erdőtörténettől, az oktatáson keresztül a szakágakon – erdőrendezés, erdőművelés és használat, közelítés és szállítás, fafeldolgozás – át a környezetvédelemig tájékoztatást nyújt a szakmáink iránt érdeklődőknek a szakágak fontosságáról.

A szakgyűjtemény teljes letéti anyaga a múzeumi épületben van elhelyezve. A közel 7000 darabból álló tárgyi anyag zöme bemutató raktárban került elhelyezésre. A több, mint 6000 kötetes könyvtár külön helyiségben kapott helyet. A fotótár cca. 18000 fényképpel rendelkezik, melynek kb. fele tematizálva van és egy részéhez negatív is kapcsolható. Van a múzeumnak mozgófilm, video és CD gyűjteménye, és több, mint 13000 darabból álló ok- és kézirat gyűjteménye, csaknem 800 darabos jegyzetára, 600 darabra tehető az érem-, plakett- és jelvénygyűjteménye. Jelentős, csaknem 5000 példányt fed le az aprónyomtatvány (meghívó, szóróanyag, különlenyomat, rajz és térkép) gyűjtemény, valamint az egyenruhatár.

Időszaki kiállítások:

Az egész évben látogatható állandó kiállítása mellett, a szakgyűjtemény várja az érdeklődőket különböző, változatos témájú szakmai és művészeti tárlataira. A múzeum, fennállása óta több, mint 100 időszaki kiállítást szervezett.

Konferenciatermek, oktatóhelyiségek:

Az Esterházy Palota első emeletén található díszterem és a hozzá kapcsolódó két oktatóterem kiválóan alkalmas konferenciák, reprezentatív rendezvények szervezésére. Az oktatótermek minden technikával felszereltek.

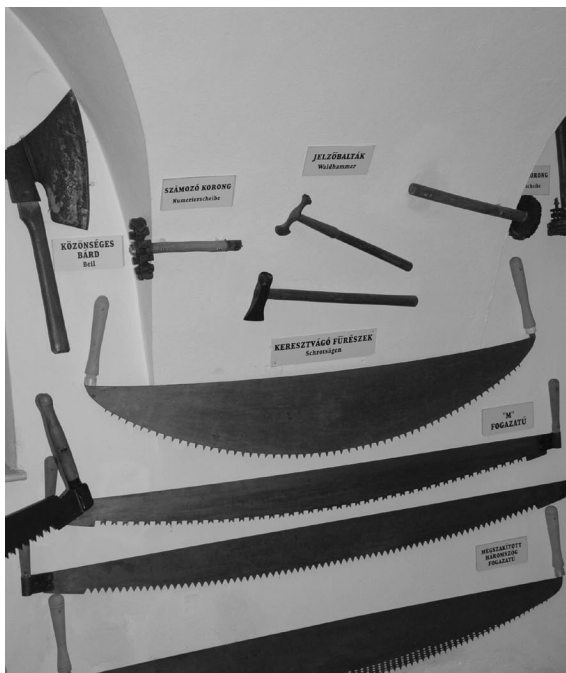
Múzeumpedagógiai programok:

A tárgycentrikus állandó kiállításhoz kapcsolódóan különböző múzeumpedagógiai programokkal várjuk a szervezett óvodás, iskolás korosztályt.

A programban a tárlat aktív feldolgozása mellett tematikus, vetített képes foglalkozásokat ajánlunk folyamatosan bővülő témákban. Jelenlegi foglalkozásaink:

- Erdő és ember
(Az ember és erdő viszonyának változását mutatja be a történelem során).

- Madarak világa
(A madárvilág jellemzői, különleges képességek, érdekesebb fajok bemutatása).
- Fák világa
(Főbb fafajaink, hozzájuk kötődő mitológiai, néprajzi vonatkozások).
- Az erdőgazdálkodás
(A magyar erdők kezelésének alapjai; A fa útja a magtól a bútorig).
- Kétéltűek
(Főbb fajok, jellemzőik, érdekességek, hiedelmek).
- Vadgazdálkodás, vadászat
(A vad és az ember, vadászat régen és ma, vadászható fajok).

- Természetvédelem
(Természetvédelem fogalma módszerei, védett fajok).

Információs szolgáltatások:

A letéti anyagból szolgáltatott információon túl, tematikus információs pult várja az érdeklődőket. A folyamatosan bővülő témakörökből jelenleg az alábbiakat mutatjuk be:

A Dunántúl erdei; Természetvédelem; Nemzeti Parkok; Erdőgazdálkodás; Erdőgazdaságok; Erdei vasutak; Magyarország főbb fafajai; stb.

Kulturális programok:

Az Esterházy Palota egykor központi szerepet töltött be Sopron kulturális és társadalmi életében. Az udvari és termi koncertekkel, előadóestekkel ezt a hagyományt elevenítjük fel.

Öntevékeny csoportok:

A múzeum szervezésében több öntevékeny csoport is működik, kiszolgálva az egyetemi hallgatók és a városi érdeklődők speciális igényeit. A folyamatosan bővülő klubokból jelenleg az alábbiak működnek:

- Természetfotó kör
- Erdőpedagógiai csoport
- Hagyományörző íjászkлуб
- Tarokk-klub

Irodalom

RÁCZNÉ SCHNEIDER Ildikó é. n.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem múzeuma az Esterházy-palotában, Sopron é. n.